

йому навчитися мати уміння вести толерантний діалог, досягати розумних компромісів; володіти технологіями соціального партнерства, співпраці у рамках загальнокультурного і соціально-професійного виміру освітнього середовища зов.

Саме освітнє середовище внз у рамках специфічного соціокультурного і професійного змісту включає різноманітність феноменів що як безпосередньо відносяться до суб'єкта, так і нейтральних для нього. [1;50]

Середовище внз в цьому сенсі більше індивідуальне для кожного учня, і в соціальному її просторі він знаходить свою нішу, наслідком дії якої виступає особовий механізм соціально-професійної ідентифікації і професійної індивідуальності, що є джерелом життєво-професійних ситуацій і стратегій, що забезпечують входження учасника учбового процесу в образ реальності, мислення і соціально-професійний поведінка майбутній фахівець.

Література. 1.Кезин А. С. Роль професійної освіти в соціалізації особи. Хабаровськ: Вид-во Тихоокеан. держ. ун-та, 2006. 108 с. 2.Соціологія: енциклопедія / сост. А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г. М. Евелькин, Г. Н. Соколова, О. В. Терещенко. Мн.: Книжковий Будинок, 2003. 1312 с. 3. *Тесля И.* Профессиональный интерес как социокультурный феномен “Вестник высшей школы. Альма матер 2006” № 1. С. 58-60.

УДК 378.1

*Резнік С.М.
м. Харків, Україна*

ВИКЛАДАЦЬКЕ ЛІДЕРСТВО В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Важливою сучасною проблемою теорії та практики вищої освіти є удосконалення якості викладацької діяльності сучасних педагогів. Викладання, як цілеспрямована діяльність із забезпечення засвоєння студентами змісту професійної освіти, передбачає здатність педагога до планування та організації навчальної діяльності, мотивації студентів та їх залучення до активної взаємодії, а також контролю навчальних результатів студентів. Викладацька майстерність є одним із найбільш важливих факторів ефективності сучасної вищої освіти.

Проблемам удосконалення якості викладацької діяльності присвячені роботи І. Зязюна, С. Гончаренка, В. Гриньової, С. Сисоєвої, Т. Сущенко тощо. Проте недостатньо дослідженою є проблема визначення особливостей викладацького лідерства в сучасних суспільних умовах.

Отже, метою роботи і є аналіз значущості викладацького лідерства в сучасних умовах суспільних трансформацій.

Існуючи розробки теорій лідерства дозволяють проаналізувати феномен лідерства відповідно до специфіки викладацької діяльності. Теорія лідерських якостей передбачає визначення та розвиток якостей, якими має володіти викладач для здійснення своєї педагогічної діяльності на засадах лідерства. Відповідно до поведінкової теорії лідерства потребує дослідження вплив авторитарного, демократичного та ліберального стилю викладача на ефективність навчального процесу. Ситуаційна теорія лідерства визначає, що не може бути одного, найбільш прийняттого стилю поведінки педагога. Ефективність стилю лідерства викладача буде залежати від особливостей конкретної ситуації, від індивідуальних рис студентів, особливостей студентської групи.

Сучасні теорії лідерства – транзакційна та трансформаційна – більшою мірою акцентують увагу на специфіці взаємодії лідера та наслідувачів [1; 2; 3]. Транзакційне лідерство викладача передбачає керування навчальною діяльністю відповідно до дій студентів. Підкріплююча позитивна нагорода застосовується для заохочення бажаної поведінки студентів. Активне керування за відхиленнями означає контроль діяльності студентів та застосування негативних підкріплень у разі їх помилок. Пасивне керування за відхиленнями означає втручання викладача тільки у разі серйозних помилок студентів. Транзакційний стиль широко використовується викладачами в навчальному процесі закладів вищої освіти.

Трансформаційне лідерство найбільшою мірою, з нашої точки, зору відповідає сучасним суспільним вимогам до викладача та організації навчального процесу в університетах. Цей стиль включає чотири компоненти: надихаюча мотивація, інтелектуальна стимуляція, індивідуальний підхід та ідеалізований вплив. Як ми бачимо, кожен із цих факторів є важливим для залучення студентів до ефективної взаємодії та відповідає принципам студентоцентрованого навчання. Викладач має бути здатним надихати на постановку цілей та їх досягнення, стимулювати до пізнання, наполегливої праці та креативності, розуміти індивідуальні потреби та якості студентів й бути гнучким залежно від аудиторії, з якою спілкується педагог. Нарешті, викладач має бути яскравим взірцем, якого хочеться наслідувати. Такі риси викладача як цілеспрямованість, прагнення до успіху, здатність до постійного самонавчання та самовдосконалення, наполегливість, креативність, відповідальність, чесність, завзятість, любов до власної справи можуть впливати й на студентів та сприяти їх успішності та саморозвитку.

Таким чином, в сучасних умовах інтернаціоналізації та інформатизації особливого значення набуває здатність викладача до трансформаційного лідерства, яке сприяє реалізації потенціалу кожного студента та ефективному навчанню в цілому. Подальших досліджень потребує визначення теоретико-

методичних засад розвитку трансформаційного лідерства викладачів вищої школи.

Література. 1. *Avolio B.* Re-examining the components of transformational and transactional leadership using the Multifactor Leadership Questionnaire / Avolio B., Bass B., Jung D. // *Journal of Occupational and Organizational Psychology*. – 1999. – № 72. – 411-422. 2. *Калашнікова С.* Розвиток лідерського потенціалу сучасного університету: основи та інструменти : навчальний посібник / Калашнікова С. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 44 с. 3. *Паламарчук О.* Викладання в університеті на засадах лідерства: навчальний посібник / О. Паламарчук. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. – 40 с.

УДК 378:37:159.923

*Солодовник Т.О., Богдан Ж.Б., Серeda Н.В.
м. Харків, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Особистість викладача завжди привертала увагу і викликала жвавий інтерес у суспільства, і таке буде відбуватися завжди через те, що саме від викладача залежить формування і виховання майбутнього нашої нації. Тому на педагога покладається відповідальність не тільки за розвиток власних особистісних та професійних якостей, а й за розвиток особистості своїх вихованців. Така відповідальність зумовлює необхідність створення наукового і культурного середовища у навчальному закладі та за його межами, а це можливо тільки за наявності у викладача високого рівня професійних знань та педагогічної культури.

Професійній діяльності викладача та педагогічній культурі присвячено достатньо наукових досліджень та публікацій, проте вона завжди залишається актуальною у зв'язку з тим, що змінюється суспільство та постійно вдосконалюється освітній процес. Ця проблема розглядається у працях таких вчених як Г.С. Сковорода, К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. Із сучасних науковців педагогічна культура є предметом дослідження С.С. Вітвицької, І.Д. Бега, І.А. Зязюна, В.М. Гриньової, О.С. Пономарьова, О.С. Романовського, С.О. Сисоевої та багатьох інших.

Тому основною метою статті є проблеми формування педагогічної культури викладача вищої школи під час навчання в магістратурі.

Виклад основного матеріалу. Формування педагогічної культури викладача є складовим компонентом професійної компетентності та майстерності педагога, яка безпосередньо впливає на якість культури суспільства в цілому. Педагогічна культура викладача є особистісним